Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Prijedlogu Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2019/1009 u pogledu digitalnog označivanja gnojidbenih proizvoda EU-a

(COM(2023) 98 final – 2023/0049 (COD))

(2023/C 293/16)

Izvjestitelj: **John COMER**

Zahtjev za savjetovanje:	Europski parlament, 13.3.2023.
	Vijeće, 6.3.2023.
Pravna osnova:	članci 114. i 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za poljoprivredu, ruralni razvoj i okoliš
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	1.6.2023.
Rezultat glasanja	38/0/2
(za/protiv/suzdržani):	
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	14.6.2023.
Plenarno zasjedanje br.:	579
Rezultat glasanja	
(za/protiv/suzdržani):	209/0/4

1. **Zaključci i preporuke**

Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) zauzima sljedeća stajališta:

1.1. uvođenje dobrovoljnog digitalnog označivanja gnojidbenih proizvoda vrlo je pozitivan pomak i potrebno je uložiti sve moguće napore da se gospodarske subjekte potakne da prijeđu na digitalno označivanje;

1.2. potrebno je voditi računa o riziku od digitalnog jaza. Naime, zbog digitalizacije bi neke ranjive skupine mogle postati još zapostavljenije unatoč odredbi da na zahtjev moraju biti dostupne i alternativne mogućnosti. Bilo bi preporučljivo uvesti vremenski okvir i jasnije navesti način na koji će ta alternativa funkcionirati u praksi;

1.3. gospodarski subjekti koji uvedu digitalno označivanje trebali bi poduzeti posebne mjere uz ono što je predložila Komisija kako bi krajnjim korisnicima preporučili pregledavanje digitalne oznake i potaknuli ih na to;

1.4. neki krajnji korisnici zabrinuti su zbog prekomjernog praćenja na internetskim stranicama za digitalno označivanje. Potrebno je osigurati odgovarajuća jamstva za to da do nepotrebnog praćenja neće doći;

1.5. EGSO pozdravlja predmetni prijedlog jer je usmjeren na dobrodošlo poboljšanje učinkovite upotrebe gnojidbenih proizvoda, smanjenje troškova i poticanje digitalizacije poljoprivrednog sektora;

1.6. preporuku o uzorkovanju tla prije primjene gnojidbenih proizvoda trebalo bi istaknuti i na fizičkoj i na digitalnoj oznaci. Ta bi mjera bila korisna za okoliš i za uštedu financijskih sredstava;

1.7. radi jasnije komunikacije u Prijedlogu bi trebalo utvrditi oblik i format fizičkih oznaka, uključujući i najmanju veličinu fonta;

1.8. preporučuje se da se za pakiranja gnojidbenih proizvoda od 1000 kg ili više zahtijeva digitalna oznaka samo ako gospodarski subjekti odluče upotrebljavati digitalno označivanje. Za pakiranja gnojidbenih proizvoda mase manje od 1000 kg uvijek bi trebala biti potrebna fizička oznaka, čak i ako gospodarski subjekti odluče upotrebljavati digitalnu oznaku.

2. **Kontekst**

2.1. Uredbom (EU) 2019/1009 Europskog parlamenta i Vijeća ([1]) uvedeni su zahtjevi za označivanje koji su mnogo širi od onih iz Uredbe (EZ) br. 2003/2003 Europskog parlamenta i Vijeća ([2]). Nova uredba bila je odraz novih društvenih zahtjeva i bojazni, kao i činjenice da se novim pravilima tržište EU-a otvara za inovativne i nepoznate gnojidbene proizvode koji iziskuju detaljnije upute za krajnje korisnike.

2.2. Oznake preopterećene informacijama teško je čitati jer previše detalja može sakriti bitnu poruku za krajnjeg korisnika.

2.3. Gospodarskim subjektima teško je upravljati takvim oznakama, a osim toga, oznake treba često ažurirati, što povećava troškove.

2.4. Predložena izmjena Uredbe (EU) 2019/1009 vodi se istim općim ciljevima trenutno važeće Uredbe (EU) 2019/1009, a to je osigurati visoku razinu zaštite zdravlja ljudi i okoliša i dobro funkcioniranje unutarnjeg tržišta.

2.5. Komisija je utvrdila dva konkretna problema koja se Prijedlogom nastoje riješiti:

— poboljšanje čitljivosti fizičkih oznaka i

— olakšavanje upravljanja oznakama gospodarskim subjektima.

2.6. U skladu s člankom 6. stavkom 7. Uredbe (EU) 2019/1009 svi podaci predviđeni zahtjevima za označivanje iz Priloga III. moraju biti navedeni na fizičkoj oznaci.

2.7. Tim se prijedlogom uvodi dobrovoljna digitalizacija oznaka za gnojidbene proizvode EU-a. Proizvođači, uvoznici i distributeri mogu odlučiti hoće li uvesti digitalne oznake za gnojidbene proizvode EU-a.

2.8. Gospodarski subjekti koji se odluče za digitalno označivanje mogu sve elemente označivanja iz Priloga III. staviti na digitalnu oznaku pri isporuci gnojidbenih proizvoda drugim gospodarskim subjektima koji nisu krajnji korisnici. Gnojidbeni proizvodi koji se isporučuju u rasutom stanju ili u pakiranjima iznad 1000 kg mogu se bilo kojem subjektu, uključujući krajnje korisnike, isporučiti samo s digitalnom oznakom.

2.9. Gospodarski subjekti koji upotrebljavaju digitalnu oznaku pri isporuci gnojidbenih proizvoda krajnjim korisnicima u pakiranjima do najviše 1000 kg morat će se uz digitalnu oznaku pobrinuti i za fizičku oznaku.

2.10. Fizička oznaka mora sadržavati sve informacije o zaštiti zdravlja ljudi i okoliša, kao i najvažnije informacije o poljoprivrednoj učinkovitosti i sadržaju proizvoda. Osim toga, mora sadržavati i druge informacije potrebne nakon kupnje, kao što su informacije o sigurnom skladištenju i odlaganju.

2.11. Prijedlogom se utvrđuju opća pravila o digitalizaciji oznaka i ne pravi se razlika između profesionalnih i neprofesionalnih krajnjih korisnika. Konkretno, gospodarski subjekti morat će se pobrinuti za to da se digitalnoj oznaci može besplatno pristupiti i da je ona lako dostupna u cijelom EU-u u razdoblju od pet godina nakon stavljanja proizvoda na tržište. Fizička oznaka mora sadržavati nosač podataka (npr. QR kod ili URL) kako bi se digitalnoj oznaci moglo lako pristupiti bez potrebe za posebnom ili jedinstvenom aplikacijom. Stranica digitalne oznake mora sadržavati informacije propisane Prilogom III. i one moraju biti odvojene od drugih marketinških informacija ili informacija o drugim posebnim ponudama. Internetska stranica digitalne oznake ne smije omogućavati nepotrebno praćenje.

2.12. Informacije na digitalnim oznakama moraju na zahtjev biti dostupne i na druge načine kako bi se olakšale potrebe ranjivih korisnika koji nisu upoznati s digitalnim oznakama ili ih nisu voljni upotrebljavati.

([1]) U redba (EU) 2019/1009 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o utvrđivanju pravila o stavljanju gnojidbenih proizvoda EU-a na raspolaganje na tržištu te o izmjenama uredaba (EZ) br. 1069/2009 i (EZ) br. 1107/2009 i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2003/2003 (SL L 170, 25.6.2019., str. 1.).

([2]) Uredba (EZ) br. 2003/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. o gnojivima (SL L 304, 21.11.2003., str. 1.).

2.13. Ako iz nekog razloga digitalna oznaka postane privremeno nedostupna, mora se osigurati alternativa bez potrebe za podnošenjem zahtjeva.

2.14. Prijedlogom se Komisiji dodjeljuju ovlasti za daljnju prilagodbu Priloga III. tako što će, ovisno o razvoju društva, odlučiti koji bi se elementi označivanja mogli pružati krajnjim korisnicima u digitalnom obliku kad je riječ o pakiranjima do najviše 1 000 kg.

2.15. Komisija navodi da je Prijedlog u skladu sa širom politikom EU-a za europski zeleni plan, čiji je cilj suočavanje s dvostrukim izazovom zelene i digitalne tranzicije.

2.16. Prijedlogom se nastoji poboljšati učinkovita upotreba gnojidbenih proizvoda, smanjiti troškove označivanja i promicati digitalizacija poljoprivrednog sektora, a istodobno osigurati usklađenost sa širom politikom EU-a za održivu i pametnu budućnost.

3. **Opće napomene**

3.1. EGSO pozdravlja prijedlog za uvođenje digitalnog označivanja gnojidbenih proizvoda kao dio općeg trenda proširenja digitalizacije informacija o proizvodima i oznaka proizvoda.

3.2. Uz isporuke gnojidbenih proizvoda koji ispunjavaju zdravstvene, sigurnosne i ekološke standarde na razini EU-a (oznaka CE) moći će se priložiti informacije na digitalnoj oznaci.

3.3. Velik je problem prevelika opterećenost oznaka informacijama. Često je teško pronaći osnovne informacije, pa krajnji korisnici imaju tendenciju zanemarivanja oznaka s prevelikom količinom detalja. Očito je da se Prilogom III., kako se trenutačno provodi, na fizičku oznaku nastoji unijeti previše informacija. Mogućnost uvođenja digitalnih oznaka bitan je korak naprijed. Ako postoji digitalno označivanje, fizička oznaka mogla bi sadržavati samo najbitnije informacije i poveznicu na digitalnu oznaku.

3.4. Prijedlogom se Komisija ovlašćuje za daljnju prilagodbu Priloga III. tako da odluči koji se elementi označivanja mogu pružati u digitalnom obliku. Ta ovlast Komisiji omogućuje da postojeće elemente prebaci s fizičke na digitalnu oznaku.

3.5. Digitalna oznaka mora sadržavati podatke koji omogućuju identifikaciju proizvođača proizvoda i stupanje u kontakt s njim, oznaku CE i sva odgovarajuća upućivanja na prijavljeno tijelo.

3.6. U Prijedlogu ne postoji odredba o reguliranju veličine i izgleda fizičke oznake.

3.7. Učinkovitija upotreba gnojidbenih proizvoda važan je element strategije „od polja do stola”, u kojoj je utvrđen cilj smanjenja gubitka hranjivih tvari za 50 % i smanjenja upotrebe gnojiva za 20 % do 2030. godine. Komisija navodi da se Prijedlogom podupire trend poboljšanja učinkovitosti upotrebe gnojidbenih proizvoda. Na fizičkoj oznaci nije obvezno navesti ishod ispitivanja tla. Ispitivanjem tla potaknula bi se učinkovitija upotreba gnojidbenih proizvoda.

3.8. Ako se gospodarski subjekti odluče za digitalnu oznaku, trebalo bi krajnjem korisniku dati snažnu preporuku da pregleda digitalnu oznaku kako bi optimalno iskoristio obvezne informacije o proizvodu.

3.9. Gospodarski subjekti dobrovoljno primjenjuje digitalno označivanje. Međutim, da bi se promicala veća upotreba digitalnog označivanja, prednost bi trebalo dati poticanju gospodarskih subjekata da prijeđu na digitalno označivanje.

3.10. Potreba za povećanjem učinkovitosti upotrebe gnojiva istaknuta je u Komunikaciji EU-a o gnojivima iz 2022. godine ([3]). U tom je procesu upotreba digitalnih alata od ključne važnosti.

3.11. Upotreba digitalnog označivanja trebala bi omogućiti bolju komunikaciju o svojstvima gnojiva i njihovu najučinkovitiju upotrebu, što će biti korisno za okoliš i omogućiti uštede krajnjim korisnicima.

3.12. EGSO pozdravlja činjenicu da se uspostavljaju uvjeti za uvođenje digitalnog označivanja na razini EU-a jer se time stvaraju jednaki uvjeti za sve i poboljšava unutarnje tržište, uz istodobno osiguravanje visokog standarda zaštite koji se zahtijeva Uredbom (EU) 2019/1009. Osim toga, sve promjene digitalnog označivanja mogu se provesti samo na razini EU-a.

([3]) Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o temi „Osiguravanje dostupnosti i cjenovne pristupačnosti gnojiva” (COM(2022) 590 final) (SL C 184, 25.5.2023., str. 109.).

3.13. U Prijedlogu se navodi da bi pakiranja veća od 1 000 kg trebalo smatrati isporukama u rasutom stanju. Bilo bi poželjno da se pakiranja od 1 000 kg smatraju isporukama u rasutom stanju, a da za pakiranja manja od 1 000 kg uz digitalnu oznaku bude potrebna i fizička oznaka.

3.14. Potrebno je dodatno pojasniti rizik od digitalnog jaza za ranjive korisnike. U Prijedlogu Komisije navodi se da alternativa digitalnoj oznaci mora biti dostupna na zahtjev. Međutim, nije predviđen nikakav vremenski okvir za stavljanje te alternative na raspolaganje ranjivim krajnjim korisnicima.

3.15. EGSO naglašava da treba zajamčiti da internetske stranice s digitalnim oznakama ne sadrže nepotrebne sustave praćenja.

Bruxelles, 14. lipnja 2023.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Oliver RÖPKE